

NÅGOT OM BESIKTNINGAR AV SSHM.

Statens sjöhistoriska museum har genom åren utfört en rad vrakbesiktningar föranledda av anmälningar utifrån. Medd nr 1/2 nämnde en vid Yttre Bergön i Rogsta socken i Hälsingland, som måhända pekat på en intressant byggnadsdetalj, speciell för områdets fiskehaxe (aug 1977).

Hösten 1978 undersöktes i Hjälmare kanal, Föllingstorp, Kvarnsjön vid Arboga på 2 m djup ett vrak med en avbruten köl om c 10-12 m längd. Sannolikt var detta rester av en uttjänt pråm vid Hjälmare docka (1930-40). Kanalen är dock från 1629 och möjligheten fanns för ett lagskyddat förnminne.

Senare samma år vid Norrtorpsudden, Granfjärden, Mälaren. En stockbåt, med bl a durk, paddel, mindre träskål med bomärke, Finnare; Kjell Ove Matsson, Västerås. Medd 1/1.

I Arbogaån, vid Arboga, Kungs-Barkarö socken. Ett vrak delvis på land, delvis ned till 4 m djup, den bevarade kölen från stäv-lask till bakkant 11,8 m. Å omedelbar närhet fanns vid kungsgården Ulvesund sedan 1500-talets slut och under flera perioder på 1600-talet en kronans skeppsgård där en hel del mindre segelfartyg, som hovjakter, pinasser, lodjor, bojorter byggdes. Kungsör har även periodvis varit en viktig hamn (rekordet 1904: 1464 anlösta fartyg).

Ett intressant drag, ett kri med järnkramp 1,90 m långt.

Sannolikt tillhör fartyget 16-1700-tal och är eventuellt ännu äldre.

I övrigt har varit omfattande undersökningar i flera omgångar från 1978 vid Visby för resterna av den dansk-lybska flottan förlöst där 1566.

1976 besiktigades på hösten ett vrak på torra land vid Tuna (Österåker), med mätten (vad som syns ovan stranden av spantändar o dyl) 2 x 7,3 m.

Bert Westenberg som lett eller själv utfört besiktningarna kunde i det fallet påräkna hjälp av en mycket kunnig hembygdsforskare, Henning Loggert. Som ett exempel på ett gott utredningsarbete har red tagit upp Loggerts redogörelse för sjökrigshändelser i Stockholms norra skärgård i något friserad form.

Angående uppgifterna från Kalmarkriget kan vi citera ur en dagbok av en av de danska deltagarna i kriget, Christen Friis (Ingela Wadén: Berättande källor till Kalmarkrigets historia, Lund 1936):

s 257 2. "Warpede den danske flode sig. som den/kom/thill sijls y Windels-strömm huor den mötte en gallei og nogle slupper, huilke dog strax gaffue flucten; en aff slupperne fick voris, dog folket saluerede sig oc sprank y land."

I identiskt lika ordalag, fast på tyska, möter vi samma berättelse, fast på tyska, i statssekr Ernst Werckmans Journal (samma källa).

